

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

Deze elektronische versie maakt het mogelijk alle documenten van de papieren versie te raadplegen, die in elektronische vorm bestaan. Dit laatste is niet het geval voor bepaalde artikels van doctrine, die enkel in de papieren versie beschikbaar zijn. Deze papieren versie is voorbehouden aan de leden en de diensten van het federale Parlement. De elektronische versie bevat wel de referenties van de doctrine, die in de papieren versie is opgenomen.

Alle elektronische adressen waren toegankelijk op de datum van verschijning van het dossier. Het is echter altijd mogelijk dat bepaalde adressen worden afgeschaft of veranderd.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	2
BELGIË	8
Wetgeving	8
Parlementaire documenten	8
Adviezen en verslagen	9
FRANKRIJK	10
Wetgeving	10
Parlementaire documenten	10
Officieel rapport	10
Links	10
NEDERLAND	11
Wetgeving	11
Parlementaire documenten	11
Documentatie	12
DUITSLAND	13
Wetgeving	13
Documentatie	13
ENGELAND	14
Wetgeving	14
Documentatie	14
Links	14
VERGELIJKEND RECHT	15
Links	15
BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES	16
België	16
Frankrijk	16
Nederland	16
Duitsland	17

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

INLEIDING

Het dossier beoogt een algemeen beeld te schetsen van het tuchtrechtelijk statuut van de rechters, waarbij o.a. aandacht wordt besteed aan de terzake bevoegde instanties en de procedure. Op de deontologische regels zelf wordt niet ingegaan.

In België wordt het tuchtregime van magistraten geregeld door de artikels 398 tot 427quater van het Gerechtelijk Wetboek. Deze artikels werden grondig gewijzigd door de wet van 7 juli 2002. Deze bepalingen hebben niet alleen betrekking op de magistraten van de zetel en van het parket, maar ook op andere leden van de rechterlijke macht. Artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek bevat zeer algemene criteria voor de bepaling van disciplinaire fouten en laat een grote beoordelingsmarge over voor de disciplinaire overheden. Dit artikel bepaalt namelijk dat diegenen die aan de verplichtingen van hun taak verzaken, of die door hun gedrag de waardigheid van hun ambt, de goede werking van het gerecht of het vertrouwen in de instelling in het gedrang brengen, het voorwerp kunnen uitmaken van disciplinaire vervolging. Artikel 405 van het Gerechtelijk Wetboek maakt een onderscheid tussen lichte tuchtstraffen, zonder financiële consequenties (de waarschuwing en de berisping), zware tuchtstraffen van de eerste graad (inhouding van wedde, tuchtschorsing, intrekking van het mandaat en tuchtschorsing met intrekking van het mandaat) en tenslotte de zware tuchtstraffen van de tweede graad (ontslag van ambtswege, ontzetting uit het ambt of afzetting). Dit onderscheid is belangrijk omdat niet alleen de hoedanigheid van de vervolgte persoon, maar ook het soort voorziene tuchtsanctie bepalend is voor de keuze van de instantie die bevoegd is om een disciplinaire procedure op te starten, om de zaak in onderzoek te nemen en om de disciplinaire sanctie uit te spreken.

In de artikels 410 tot 412 van het Gerechtelijk Wetboek staat een opsomming van de bevoegde overheden m.b.t. de verschillende categorieën van personen die door de wet beoogd worden. Voor de feiten die vatbaar zijn voor een lichte tuchtsanctie is het de naaste gezagdrager, in principe de korpschef, die bevoegd is om de vervolgingen in te stellen, de zaak in onderzoek te nemen en de straf uit te spreken. Voor de feiten die vatbaar zijn voor een zware tuchtsanctie zijn de vervolgingsdaden, het onderzoek en de veroordeling aan verschillende organen toevertrouwd. De procedure wordt opgestart door de korpschef. De Nationale Tuchtraad, die hoofdzakelijk is samengesteld uit magistraten, maar ook uit leden die geen deel uitmaken van de rechterlijke macht, is er vervolgens mee belast om de zaak in onderzoek te nemen en om een niet-bindend advies te geven m.b.t. de op te leggen sanctie. De disciplinaire sanctie wordt tenslotte uitgesproken door de overheid van het hogere hiërarchische niveau. De disciplinaire procedure verloopt volgens de voorwaarden, voorzien in artikels 417 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek. Ze staat los van andere procedures, met name van een strafrechtelijke procedure. De disciplinaire overheid kan ambtshalve optreden of na een klacht van eender welke belanghebbende. In dat

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

laatste geval wordt de aanklagende partij geïnformeerd over de inhoud van de beslissing. Artikel 415 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet beroepsmogelijkheid en somt de instanties op die bevoegd zijn om in beroep te beslissen over tuchtsancties. Bij de hervorming van 2002 werd een procedure ingevoerd die de rechten van de verdediging meer eerbiedigt, doordat zij een verjaringstermijn van 6 maanden voorziet, een publiek en contradictoir debat, een motiveringsplicht m.b.t. de beslissing en een mogelijkheid tot bijstand en vertegenwoordiging. De publiciteit van de disciplinaire sancties wordt verzekerd door hun opname in een gegevensbank voor disciplinaire rechtspraak die, met respect voor de anonimiteit, gecentraliseerd is bij de minister van Justitie (artikel 427 van het Gerechtelijk Wetboek). De lichte tuchtsancties worden automatisch na drie jaar uitgewist en na zes jaar is er een eerherstel voorzien voor de zware sancties (artikels 427bis en 427ter van het Gerechtelijk Wetboek). Er bestaat tevens een systeem voor herziening van de disciplinaire sancties wanneer er sprake is van een nieuw element (artikel 427quater van het Gerechtelijk Wetboek).

In het kader van de reorganisatie van het Belgisch gerechtelijk landschap heeft de minister van Justitie in oktober 2009 een synthesesnota voorgesteld m.b.t. een nieuwe tuchtprocedure voor de magistraten en het gerechtelijk personeel. Bovendien heeft de Hoge Raad voor de Justitie op 25 november 2009 een advies uitgebracht waarin zij stelt dat de disciplinaire macht toevertrouwd zou moeten worden aan een extern onafhankelijk orgaan, waarin magistraten en niet-magistraten zouden zetelen. Mede gelet hierop, stelt de Hoge Raad voor de Justitie voor dat de bevoegdheid inzake tuchtaangelegenheden aan haar zou worden toevertrouwd. Er zijn ook enkele wetsvoorstellen hangend die bepaalde punten van de huidige disciplinaire procedure willen verbeteren, zonder evenwel de grote principes ervan in vraag te stellen.

De grote krachtlijnen van het tuchtrecht van de Franse magistraten zijn vastgelegd in artikel 65 van de Grondwet. Deze bepaling werd gewijzigd in 2008 en de wetgeving wordt momenteel aangepast. De tuchtrechtelijke overheid van de Franse magistraten is de Conseil supérieur de la magistrature (CSM). Deze instelling zetelt in een andere samenstelling naargelang ze leden van de zittende magistratuur dan wel leden van het parket moet beoordelen en naargelang ze optreedt in disciplinaire aangelegenheden of in andere. Als tuchtoverheid voor de zittende magistratuur is ze paritair samengesteld uit magistraten en niet-magistraten.

De bevoegdheid om een tuchtzaak aanhangig te maken bij de CSM komt toe aan de minister van Justitie en aan de eerste voorzitters van de hoven van beroep en de voorzitters van de 'tribunaux supérieurs d'appel'. In tuchtzaken beschikt de CSM over de maatregelen die voorzien zijn in artikel 45 van de ordonnantie nr. 58-1270 houdende de organieke wet m.b.t. het statuut van de magistratuur. Haar beslissing heeft de waarde van een vonnis, dat de minister van Justitie moet uitvoeren. Ook al bestaat er formeel gezien geen beroepsmogelijkheid tegen deze beslissing, toch acht de Raad van State zich bevoegd om een dergelijke beslissing te annuleren in geval van onwettigheid, aangezien de CSM een administratieve overheid is.

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

De organisatie van de Hoge Raad voor de Magistratuur wordt geregeld door de organieke wet nr. 94-100 van 5 februari 1994. In de Senaat werd een wetsontwerp goedgekeurd tot wijziging van deze wet en van de ordonnantie nr. 58-1270 van 22 december 1958 houdende de organieke wet m.b.t. de magistratuur, teneinde deze aan te passen aan het nieuwe artikel 65 van de Grondwet. Dit wetsontwerp wordt thans voorgelegd aan de Assemblée nationale. Hierin wordt o.a. voorgesteld om de mogelijkheid om een tuchtzaak aanhangig te maken bij de CSM uit te breiden naar particulieren. Daarbij zou een systeem tot filtering van de klachten worden georganiseerd. Ook zou het mogelijk worden gemaakt in dringende gevallen en wanneer de goede werking van de justitie in het gedrang komt, een magistraat tijdelijk te verbieden zijn functies uit te oefenen.

In Nederland bevat de Grondwet een aantal principes inzake het toezicht, de schorsing of het ontslag van de leden van de rechterlijke macht, met rechtspraak belast. Krachtens art. 116, 4° lid Grondwet dient de wetgever het toezicht te regelen, dat moet worden toevertrouwd aan leden van de rechterlijke macht die met rechtspraak zijn belast. Art. 117, 3° lid Grondwet bepaalt dat schorsing of ontslag in bij de wet te bepalen gevallen kan worden uitgesproken door een bij wet aangewezen gerecht van de rechterlijke macht.

Hoofdstuk 6A van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren (Wrra) regelt de modaliteiten van het tuchtrechtelijk toezicht evenals van de schorsing en het ontslag van de voor het leven benoemde rechterlijke ambtenaren.

De enige disciplinaire maatregelen zijn de schriftelijke waarschuwing en het ontslag. Art. 46c Wrra bepaalt om welke redenen de waarschuwing en de disciplinaire maatregel van ontslag kunnen worden opgelegd.

Art. 46d regelt wie daartoe bevoegd is. De waarschuwing wordt opgelegd door de rechterlijke ambtenaar, die tevens president is van het betrokken gerecht of, als het de president betreft, door de president van een hoger gerecht. Het ontslag wordt opgelegd door de Hoge Raad, op vordering van de procureur-generaal bij de Hoge Raad.

Er kan worden opgemerkt dat ontslag ook mogelijk is (of verplicht) om andere redenen dan diegene vermeld in art. 46c, waar het hoofdzakelijk gaat om plichtsverzuim. Die andere redenen worden opgesomd in art. 46h e.v. Het betreft hier o.a. ongeschiktheid om het ambt uit te oefenen of bepaalde rechterlijke uitspraken ten laste van de betrokkene. Ook in deze gevallen wordt het ontslag door de Hoge Raad uitgesproken.

Tenslotte is de Hoge Raad ook bevoegd om in bepaalde gevallen een rechterlijk ambtenaar te schorsen. Dit is geen disciplinaire maatregel maar een ordemaatregel. In de praktijk is het wel zo dat er naast de formele disciplinaire maatregelen sturingsmiddelen mogelijk zijn, zoals b.v. mondelinge waarschuwing.

De procedure inzake schriftelijke waarschuwing wordt beschreven in artikel 46e Wrra, die inzake schorsing en (disciplinair) ontslag in de art. 46o – 46q Wrra.

Beroep is mogelijk bij de Centrale Raad van beroep. Er is echter geen rechtsmiddel t.o.v. rechtspositionele beslissingen op vordering van de procureur-

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

generaal bij de Hoge Raad en na op tegenspraak gevoerde procedure door de Hoge Raad.

Tenslotte kunnen nog een aantal opmerkingen worden geformuleerd bij het toepassingsgebied van hoofdstuk 6A van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren. Dit hoofdstuk geldt voor de voor het leven benoemde rechterlijke ambtenaren. Daaronder vallen de rechterlijke ambtenaren die met rechtspraak zijn belast en de leden van het openbaar ministerie bij de Hoge Raad, die niet met rechtspraak zijn belast.

Voor andere, bij gerechten werkzame rechterlijke ambtenaren en rechterlijke ambtenaren in opleiding, gelden andere bepalingen. Hoofdstuk 6A is dus ook niet van toepassing op de leden van de parketten. Wat de disciplinaire straffen betreft, geldt voor hen in hoofdzaak het gewone ambtenarenrecht. Op al deze verschillende regelingen wordt in dit dossier niet ingegaan.

In 2007 werd de werkgroep disciplinaire tussenstappen ingesteld om na te gaan of het wenselijk zou zijn de mogelijkheden tot disciplinaire sancties in hoofdzaak voor het leven benoemde rechterlijke ambtenaren, met rechtspraak belast, uit te breiden.

In een rapport, uitgebracht in juni 2009, wordt een dergelijke uitbreiding inderdaad geadviseerd. Ook is de werkgroep van oordeel dat moet voorkomen worden dat aan een rechter op zijn verzoek ontslag wordt verleend, terwijl bij de Hoge Raad een vordering tot het opleggen van een disciplinaire maatregel van ontslag aanhangig is.

Tevens wordt gewerkt aan een protocol rechtspositionele maatregelen jegens rechterlijke ambtenaren met rechtspraak belast. Op regeeringsniveau zijn besprekingen gaande inzake eventuele aanpassingen aan de Wrra. Ook zijn er een aantal wetsvoorstellen hangend, die betrekking hebben op een aangepaste regeling inzake uitoefening van nevenbetrekkingen of die voornamelijk technisch van aard zijn.

Tenslotte kan kort melding worden gemaakt van de externe klachtenregeling t.o.v. rechterlijke ambtenaren met rechtspraak belast (art. XIII Wet organisatie en bestuur gerechten en de art. 14a tem 14e van de wet op de rechterlijke organisatie). Die oude artikels 14a tem 14e bleven bij overgangsmaatregel geldig voor rechterlijke ambtenaren met rechtspraak belast en vertonen enkele tuchtrechtelijke aspecten. De mogelijkheid om formeel een tuchtsanctie op te leggen ontbreekt echter. Dit blijft ook zo in het wetsvoorstel 'evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie' dat aan de Tweede Kamer is voorgelegd.

In Duitsland garandeert art. 97 van de Grondwet de onafhankelijkheid van de rechter. Dit houdt o.a. in dat rechters tegen hun wil niet kunnen worden uit hun ambt ontzet, definitief of tijdelijk geschorst, overgeplaatst of op rust gesteld dan na een rechterlijke beslissing en om de redenen en onder de vorm bij wet bepaald. Art. 98 van de Grondwet bepaalt dat het statuut van de federale rechters moet worden geregeld in een bijzondere federale wet. Tot de federale rechtbanken behoren het grondwettelijk hof, de hoogste rechtbanken die cassatiebevoegdheid hebben en een aantal rechtbanken met een specifieke bevoegdheid zoals het federale octrooigerecht.

Het statuut van de rechters in de deelstaten wordt grotendeels geregeld door bijzondere wetten van de deelstaten. In dit verband speelt de

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

bevoegdheidsverdeling tussen de bond en de deelstaten een rol. De bond beschikt over de concurrerende bevoegdheid m.b.t. de rechterlijke organisatie en procedure en heeft daar ook gebruik van gemaakt. Zo regelt het 'Deutsches Richtergesetz' de rechtspositie van de rechters. Het eerste deel bevat de bepalingen van toepassing op de rechters van bond en deelstaten, het tweede deel de bepalingen betreffende de federale rechters en het derde de bepalingen betreffende de rechters van de deelstaten. Dit dossier beperkt zich hoofdzakelijk tot de reglementering inzake de federale rechters.

Algemeen wordt gesteld dat, voor zover het 'Richtergesetz' niet anders bepaalt, de regels voor federale ambtenaren van toepassing zijn op de rechtsverhoudingen van de federale rechters. Wat de disciplinaire aangelegenheden van de federale rechters betreft, zijn vooral de § 61 e.v. inzake het 'Dienstgericht des Bundes' belangrijk. Conform § 61 wordt een afdeling van het 'Bundesgerichtshof' ingericht als 'Dienstgericht' voor de federale rechters. Dit 'Dienstgericht' is samengesteld uit een voorzitter, twee permanente assessoren en twee niet-permanente assessoren. De voorzitter en de permanente assessoren zijn leden van het Bundesgerichtshof, de niet-permanente leden zijn voor het leven benoemde rechters, die lid zijn van dezelfde jurisdictie als de betrokken rechter. De voorzitter van de rechtbank en zijn plaatsvervanger kunnen geen lid zijn van het 'Dienstgericht'. Dit federale 'Dienstgericht' is o.a. bevoegd voor disciplinaire aangelegenheden en het beslist ook over cassatieberoepen tegen beslissingen van de 'Dienstgerichte' van de deelstaten.

Voor het verloop van de procedure in disciplinaire aangelegenheden gelden de voorschriften van het 'Bundesdisziplinalgesetz'. De procedure kan worden opgestart door de hiërarchische meerdere of door de rechter zelf en ze bestaat uit een administratief en een gerechtelijk luik. De gerechtelijke procedure lijkt sterk op de procedure voor een administratieve rechtbank. Tegen de beslissing van het 'Dienstgericht' is geen beroep mogelijk.

Krachtens § 64 van het 'Richtergesetz' kan de hiërarchische meerdere als disciplinaire maatregel een berisping uitspreken. Tegen een rechter bij een hoogste federaal gerechtshof kan een berisping, geldboete of verwijdering uit het ambt uitgesproken worden.

Daarnaast kan ook nog gewezen worden op de § 26, 30, 31 en 34 van het 'Richtergesetz'. § 26 regelt het diensttoezicht. Dardoor kan een rechter erop worden gewezen dat hij zijn functie niet conform de voorschriften uitoefent en kan hij worden aangemaand zijn ambtsbezigheden correct te vervullen.

§ 30 bepaalt wanneer een rechter zonder zijn schriftelijke toestemming kan worden overgeplaatst of uit zijn ambt ontheven. Dit kan o.a. na een gerechtelijke disciplinaire procedure of in het belang van de rechtspleging. § 31 regelt de modaliteiten voor overplaatsing of opruststelling in het belang van de rechtspleging. § 34 regelt de opruststelling in het kader van dienstonbekwaamheid.

In Engeland werd de basis voor de huidige regelgeving m.b.t. disciplinaire maatregelen tegen rechters vastgelegd in de Constitutional Reform Act van 2005. Enkel de Lord Chancellor, die ondermeer staatssecretaris voor Justitie is, mag een rechter uit zijn ambt omzetten, mits de voorgeschreven procedure

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

gerespecteerd werd. Om de hoogste rechters uit hun ambt te ontzetten is bovendien de goedkeuring van het Parlement vereist. De Lord Chief Justice, de hoogste rechter van het land, is bevoegd om, na akkoord van de Lord Chancellor en op voorwaarde dat de procedureregels gerespecteerd werden, verschillende soorten tuchtsancties op te leggen : hij kan een formeel advies, een formele waarschuwing of een berisping geven, maar hij kan een rechter ook schorsen. In 2006 werd de Office for Judicial Complaints (OJC) opgericht en toegevoegd aan het ministerie van Justitie. Hier kunnen mensen klachten over het persoonlijke gedrag van rechters indienen. De OJC oordeelt niet over de rechterlijke beslissing zelf of over de manier waarop een rechter een zaak behandeld heeft. De doelstelling van de OJC is dat klachten binnen een termijn van drie maanden beantwoord en behandeld worden en dat eventuele disciplinaire maatregelen ook binnen deze termijn opgelegd worden. Indien een gerechtelijk onderzoek vereist is, kan dit echter langer duren. De OJC adviseert vervolgens de Lord Chancellor en de Lord Chief Justice. Indien hij dit nodig acht, laat de Lord Chief Justice, in samenspraak met de Lord Chancellor, een onderzoek uitvoeren door een –al dan niet gewezen- rechter met een hogere rang dan de persoon naar wie het onderzoek gevoerd wordt. Mede op basis van dit onderzoek kunnen de Lord Chancellor en de Lord Chief Justice o.m. beslissen dat de Lord Chief Justice een disciplinaire sanctie zal opleggen, dat de Lord Chancellor de persoon in kwestie uit zijn ambt zal ontzetten, of dat de Lord Chancellor aan het Parlement zal voorstellen om de (hogere) rechter uit zijn ambt te ontzetten. Indien de Lord Chief Justice en the Lord Chancellor het niet eens geraken over de op te leggen sanctie, wordt de klacht afgewezen. Wanneer de Lord Chancellor en de Lord Chief Justice besluiten om een rechter een formele tuchtsanctie op te leggen, dan heeft deze het recht om te vragen dat deze beslissing herzien zou worden door een 'review body'. In dat geval moeten de Lord Chancellor en de Lord Chief Justice de feitelijke bevindingen van deze instantie aanvaarden en kunnen zij geen sanctie opleggen die zwaarder is dan de sanctie die door deze instantie aanbevolen wordt. De Lord Chancellor en de Lord Chief Justice kunnen de persoon in kwestie ook zelf doorverwijzen naar een 'review body'. Personen die niet tevreden zijn over de manier waarop een klacht door de OJC behandeld werd, kunnen zich wenden tot de 'Judicial Appointments and Conduct Ombudsman'.

R. Van Nieuwenborgh

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

BELGIË

Wetgeving

Artikels 398 tem 427quater van het Gerechtelijk Wetboek

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1967101002&table_name=wet

Koninklijk besluit van 18 maart 2003 tot vaststelling van het aantal plaatsvervangers en van de regels die gelden bij de vervanging van de vaste leden van de Nationale Tuchtraad

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2003031836&table_name=wet

Huishoudelijk reglement van de Nationale Tuchtraad van 27 april 2007 goedgekeurd door het ministerieel besluit van 25 mei 2007

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2007052533&table_name=wet

Parlementaire documenten

Algemene beleidsnota van de minister van Justitie van 6 november 2009

<http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/52/2225/52K2225012.pdf>

Wetsvoorstel van 7 oktober 2009 tot uitbreiding van de elementen opgenomen in de gegevensbank bedoeld in artikel 427 tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek tot de adviezen van de Nationale Tuchtraad over de voorgestelde straffen

<http://www.senate.be/www/webdriver?MItabObj=pdf&MIcolObj=pdf&MInamObj=pdfid&MItypeObj=application/pdf&MIvalObj=67111287>

Wetsvoorstel van 7 oktober 2009 strekkende om tuchtbeslissingen op gerechtelijk gebied eveneens te verzenden naar de Hoge Raad voor de Justitie

<http://www.senate.be/www/webdriver?MItabObj=pdf&MIcolObj=pdf&MInamObj=pdfid&MItypeObj=application/pdf&MIvalObj=67111286>

Wetsvoorstel van 7 oktober 2009 tot wijziging van artikel 418 eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek teneinde de termijn voor het instellen van een tuchtprocedure tegen een magistraat te verkorten van zes tot drie maanden

<http://senat.be/www/webdriver?MItabObj=pdf&MIcolObj=pdf&MInamObj=pdfid&MItypeObj=application/pdf&MIvalObj=67111285>

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

Wetsvoorstel van 9 juni 2008 tot wijziging van de regels in verband met het optreden van het openbaar ministerie in het kader van tuchtgeschillen met magistraten

<http://www.lachambre.be/FLWB/PDF/52/1234/52K1234001.pdf>

Wetsvoorstel van 6 november 2007 houdende invoering in het gerechtelijk wetboek van een bijzondere tuchtprocedure ingeval van schending van het neutraliteitsbeginsel door leden van de zetel van de rechterlijke macht

<http://www.senate.be/www/webdriver?MItabObj=pdf&MIcolObj=pdf&MInamObj=pdfid&MItypeObj=application/pdf&MIvalObj=67109237>

Adviezen en verslagen

Oriëntatienota over de hertekening van het gerechtelijk landschap en nota over tucht, deontologie en evaluatie (oktober 2009)

http://www.just.fgov.be/nl_hm/rechterlijke_orde/h-g-l/h_g_l.htm

Voorstel tot aanpassing van het tuchtrecht van de rechterlijke orde goedgekeurd door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 25 november 2009

<http://www.csj.be/doc/advice/avis261109.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

FRANKRIJK

Wetgeving

Constitution du 4 octobre 1958, titre VIII

<http://www.legifrance.gouv.fr/html/constitution/constitution2.htm#titre8>

Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature, chapitre VII, section 1 et 2

<http://www.legifrance.gouv.fr/.affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000339259&fastPos=7&fastReqId=1657968099&categorieLien=cid&oldAction=rechTexte>

Loi organique n° 94-100 du 5 février 1994 sur le Conseil supérieur de la magistrature

<http://www.legifrance.gouv.fr/.affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000364282&fastPos=2&fastReqId=1865651054&categorieLien=cid&oldAction=rechTexte>

Parlementaire documenten

Projet de loi relatif à l'application de l'article 65 de la Constitution

<http://www.senat.fr/dossierleg/pjl08-460.html>

Officieel rapport

Rapport d'activités 2008 du Conseil supérieur de la magistrature

http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/sites/all/themes/csm/rapports/RAPPORT_MAGISTRATURE_2008.pdf

Links

Conseil supérieur de la magistrature

<http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/>

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

NEDERLAND

Wetgeving

Grondwet : art. 116, 117

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0001840/>

Wet van 11 december 2008 tot wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren en enige andere wetten in verband met de flexibilisering en verduidelijking alsmede enkele aanvullingen van de regeling van de rechtspositie van rechterlijke ambtenaren en rechterlijke ambtenaren in opleiding

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2009-8.html?zoekcriteria=%3fzkt%3dUitgebreid%26pst%3dStaatsblad%26dpr%3dAlle%26jgp%3d2009%26nrp%3d8%26sdt%3dDatumUitgifte%26pnr%3d1%26rpp%3d10&resultIndex=0&sorttype=1&sortorder=4>

Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren : art.1, 46b tem 47, art.54

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0008365/>

Wet op de rechterlijke organisatie : art. 1, art. 14a tem 14e

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0001830/>

Wet organisatie en bestuur gerechten : art. XIII

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0013099/>

Beroepswet

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0002170/>

Besluit adviescommissie ongeschiktheidsontslag rechterlijke ambtenaren

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0015695/>

Parlementaire documenten

Wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren in verband met enkele aanvullingen op de regeling inzake de nevenbetrekkingen van rechterlijke ambtenaren en rechterlijke ambtenaren in opleiding gedurende de binnenstage. Stuk Eerste Kamer 29937 A

<http://www.overheid.nl>

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

Wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, de Wet op de rechterlijke organisatie en enige andere wetten in verband met de herziening van de functie- en bezoldigingsstructuur voor rechterlijke ambtenaren. Stuk Eerste Kamer 31822 A

<http://www.overheid.nl>

Wijziging van het wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten tot versterking van de positie van de rechter-commissaris (wet versterking positie rechter-commissaris). Stuk Tweede Kamer 32177, nr. 2

<http://www.overheid.nl>

Voorstel van wet van de leden Vermeij, Koopmans en Nepperus tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met een regeling voor herstel van gebreken in een besluit hangende beroep bij de bestuursrechter. Stuk Eerste Kamer 31352 A

<http://www.overheid.nl>

Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie, de Wet op de rechterlijke indeling, het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering en enkele andere wetten naar aanleiding van de evaluatie van de modernisering van de rechterlijke organisatie en in verband met de regeling van het klachtrecht (Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie). Stukken Tweede Kamer 32021, nr. 2, 3

<http://www.overheid.nl>

Documentatie

Schorsing en ontslag rechters

<http://www.rechtspraak.nl/Gerechten/HogeRaad/Over+de+Hoge+Raad/Bijzondere+taken+HR+en+PG/Schorsing+en+ontslag+rechters.htm>

V.V.R. VAN BOGAERT, 'Le Rapport Néerlandais sur la Responsabilité Civile, Pénale et Disciplinaire des Magistrats - Le Juge Néerlandais : Indépendent et Irresponsable', vol 11.1 *Electronic Journal of Comparative Law* (May 2007)

<http://www.ejcl.org/111/abs111-3.html>

Commission européenne pour l'efficacité de la justice.

Questionnaire pour évaluer les systèmes judiciaires 2007

http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2008/netherlands_fr.pdf

Consultative council of european judges.

Questionnaire on the conduct, ethics and responsibility of judges: reply submitted by the Netherlands (nov 2002).

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2002\)35&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2002)35&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3)

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

DUITSLAND

Wetgeving

Grundgesetz : art. 97, 98

<http://archiv.jura.uni-saarland.de/BIJUS/grundgesetz>

Deutsches Richtergesetz : §21, 24, 25, 26, 30, 31,34,35,46, 61 tem 70.

<http://bundesrecht.juris.de/drigr/>

German judiciary act : sect. 21, 24, 25, 26, 30, 31, 34, 35, 46, 61 tem 70.

<http://www.iuscomp.org/gla/index.html>

Bundesdisziplinalgesetz : §1 tem 78

<http://bundesrecht.juris.de/bdg/index.html>

Documentatie

La responsabilité des magistrats-vers une déontologie européenne ?

Colloque organisé par l'institut universitaire de technologie de l'université de Lille (13.03.09)

La responsabilité des juges allemands

<http://medel.bugweb.com/usr/La%20responsabilit%20des%20juges%20allemands%20.pdf>

Commission européenne pour l'efficacité de la justice

Questionnaire pour évaluer les systèmes judiciaires 2007

http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2008/germany_fr.pdf

Le régime disciplinaire des magistrats du siège : Allemagne (2004)

<http://www.senat.fr/lc/lc131/lc1311.html>

Consultative council of european judges.

Questionnaire on the conduct, ethics and responsibility of judges: reply submitted by the delegation of Germany (febr. 2002)

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2002\)23&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2002)23&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3)

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter

dossier nr. 119 – 25.11.2009

ENGELAND

Wetgeving

Constitutional Reform Act 2005

http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2005/pdf/ukpga_20050004_en.pdf

The Judicial Discipline (Prescribed Procedures) (Amendment) Regulations 2008

http://www.opsi.gov.uk/si/si2008/plain/uksi_20082098_en

The Judicial Discipline (Prescribed Procedures) Regulations 2006

<http://www.opsi.gov.uk/si/si2006/20060676.htm>

Documentatie

Memorandum of Understanding between the Office for Judicial Complaints, the Ministry of Justice and the Directorate of Judicial Offices for England and Wales, Office for Judicial Complaints, London, 2007

http://www.judicialcomplaints.gov.uk/docs/Memorandum_of_Understanding.pdf

How to complain about the handling of complaints concerning the personal conduct of the judiciary, Judicial appointments and conduct ombudsman, London, 2006

http://www.judicialombudsman.gov.uk/docs/Conduct_Web09.pdf

The Constitutional Reform Bill (HL): a Supreme Court for the United Kingdom and judicial appointments, Research Paper 05/06, House of Commons, 13 January 2005

<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2005/rp05-006.pdf>

Links

<http://business.timesonline.co.uk/tol/business/law/article538764.ece>

<http://www.judicialcomplaints.gov.uk/index.htm>

http://www.judicialcomplaints.gov.uk/docs/Memorandum_of_Understanding.pdf

<http://www.judicialombudsman.gov.uk/>

http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2005/en/ukpgaen_20050004_en.pdf

http://www.judiciary.gov.uk/docs/judges_council/judicialconduct_update0408.pdf

<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/briefings/snha-04912.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter
dossier nr. 119 – 25.11.2009

VERGELIJKEND RECHT

La responsabilité civile, pénale et disciplinaire des magistrats (2007)
<http://www.ejcl.org/113/article113-13.pdf>

Systèmes judiciaires européens
http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_fr.asp

Links

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2002\)OP3&Sector=secDGHL&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3#RelatedDocuments](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2002)OP3&Sector=secDGHL&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3#RelatedDocuments)

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter
dossier nr. 119 – 25.11.2009

BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES

België

MARTENS, Paul, "Les magistrats ont-ils droit à un procès disciplinaire équitable ?", *Le droit disciplinaire : avocats, magistrats, fonctionnaires, réviseurs d'entreprises, médecins, sportifs, détenus, élèves*, Louvain-la-Neuve, Anthemis, 2009, p. 149-168

MAES, Bruno, *Inleiding tot het burgerlijk procesrecht*, die Keure, Brugge, 2008

LONDERS, Ghislain, "De tucht en de deontologie van de magistratuur", *Tucht en deontologie. (In)effectiviteit van het tuchtrecht ter handhaving van de waardigheid van het ambt*, die Keure, Brugge, 2007, p. 349-355

WAGNER, Kris, "La responsabilité civile, pénale et disciplinaire des magistrats", *Rapports belges au congrès de l'Académie internationale de droit comparé à Utrecht*, Bruylant, Bruxelles, 2006, p. 331-347

DE RIEMAECKER, Xavier, "Aspects du nouveau droit disciplinaire des magistrats", *Liber Amicorum Pierre Marchal*, Larcier, Bruxelles, 2003, p. 309-325

MATRAY, Ch., "La réforme de la discipline judiciaire – La loi du 7 juillet 2002", *Journal des Tribunaux*, 6 décembre 2003, n° 6117, p. 821-839

CLABOTS, Barbara, "La réforme du régime disciplinaire des magistrats", *Journal du juriste*, 2002, liv. 14, p. 17-18

Frankrijk

GUINCHARD S., MONTAGNIER G., VARINARD A., *Institutions juridictionnelles*, Dalloz, Paris, 2007.

Nederland

BOVEND'EERT, P.P.T., *Rechterlijke organisatie, rechters en rechtspraak*, Kluwer, Alphen aan den Rijn, 2008

VAN DER POT, *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*, Kluwer, Deventer, 2006

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het tuchtrechtelijk statuut van de rechter
dossier nr. 119 – 25.11.2009

VAN BOGAERT, Viola Victoria Rafaëla, *De rechter beoordeeld. Over aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid in civiel- en staatsrechtelijk perspectief*, Maklu, Antwerpen-Apeldoorn, 2005

Duitsland

MAURER, Hartmut, *Staatsrecht : Grundlagen, Verfassungsorgane, Staatsfunktionen*, Beck, München, 2007